

EFESUS

Hini oma'-atan tay an libju

Hitay an Efesus ja otong an pfuglay ay ni provincian chi Asia. Ja gwah chi han enha'-ad cha an napfarpfalongabpfingan an templo an hijay khun cha pundayawan ay ni didiosen cha an hi Artemis. Hi Apostol Paul chi nangepfangon ay ni iglesia ad Efesus ja chugwah tagwon chin nuntudtuchugwana hichi. (Acts 19:1-41; 20:17-38)

Chin nangtula-an Paul ay tay an tula' ja nipfabpfalud hija khapo hi nangtudtuchugwana ay ni Ebanghelyon Apo Hesu Kristo. Mapfalin an ad Rome chi nipfapfalluchana. Pfahaon hini kapitulo 3:1, kapitulo 4:1, ja kapitulo 6:20. Ay chuy an timpo ja inidchum na an nuntula' ay Filemon ja tinula-ana khu hachi namati ad Kolosas. Empachona hitay tolo an tula' ay Tikikus ja nitnud hi Onesimus (Kolosas 4:7-9; Filemon 10-12; Efesus 6:21-22) Chin me-apat an tula' na ay chuy an timpo ja chin intula' na hay hachi namati ad Filipos.

Hay mahhun an ituchun Paul ay tay tula' ja ipa-innila na an hi Apo Jos chi namanuh an amin hana gwah to lota ja hana gwah chi ad langit, ja hi Kristo chi Apo cha. Itukhuna khu hana namati an un cha mun-oh-ohha hi nomnom khapo hi nidchuman cha ay Kristo, ta me'-annolot hini pi'takhuwan cha ay ni podhon Apo Jos.

Gwa hana allon Paul an pipadchungan ni aton chi namati an mun-oh-ohha. Allona an hana namati ja mipadchung cha hi alimatong chi oh-ohha an achor, ja hi Hesu Kristo chi ulun chi achor. Allona khu an hay hana namati ja mipadchung cha hi pfalay ja hi Kristo chi pognad. Ja ipadchung na khu hana hempfalay ay Kristo ja hana namati ay hija.

Ma-achar ta-o khu ay tay an tula' hana nahamad an ugalin chi hempfalay, ammod ja empfapfalay na, himpfut ja ap-apon chi himpfut.

Hay me-ang-angonoh an ituchun Paul ay tay an tula'ja ma-achar hana armas an inchat Apo Jos hana namati ta usaron cha an mangapfak ay Satanas an khun manoptopngan ay chicha.

1 ¹ Ha-in hi Paul an enhaad Apo Jos an numpfalin hi apostol Kristo Hesus. Tayya an muntula-a' ay cha'ju an tatakun Apo Jos hina ad Efeso an na'na-unnud ay Kristo Hesus.

² Hi Apo Jos an Ama ta-o ja hi Apo Hesu Kristo chi mangkhohkhohan ay cha'ju ja mangchat hi pomhochan chi pi'takhuwan ju.

Hana na-isperituwan an ap-aphochan chi namati

³ Madayaw hi Apo Jos an Jos ja Aman Hesu Kristo an Apo ta-o, ti inchat na an amin chi na-isperituwan an aphochan tay pi'takhuwan ta-o an narpu ad langit, khapo hi nidchuman ta-o ay Kristo. ⁴ Chin agkhuy pay narmugwan tay lota ja pinippili chita-o ay Apo Jos an midchum ay Kristo ta mumpfalin ta-o hi magpong hot ma-id i ta-o hongpfatan hi pfahor. ⁵ Khapo hi pamhod na ja ene'cha na an mumpfalin ta-o hi empfalay na khapo ay Hesu Kristo. Hitay chi penhod na ja inhumang na hi aton. ⁶ Hotti daydayawon ta-o hija khapo ay tay khohkhoh na an ma-id ipadpadchungana khapo hi nidchuman ta-o ay ni podpodhona an Empfalay na. ⁷ Khapo chin chalan Hesus an immajuh chin natajana, ja

nipfu-aan ta-o ay ni pfahor an namabpfalud ay chita-o, ti napakawan cha an amin. Achi malukud hitay napfalor an khohkhoh Apo Jos ⁸ an pun-ipatikhaw na ay chita-o. ⁹ Magpong hini kinala-eng Apo Jos, ja impa-innila na ay chita-o hana agkhuy na pay empfaag an ene'cha na an ma-at, an nenomnom na an ipa-annung Kristo. ¹⁰ Hotti nachakngan ayya chin timpo an akhibpfohan an amin hana mahapor an ma-at, ja pun-oh-ohhaon Apo Jos an amin chi gwa ad langit ja heto lota ta hi Kristo chi apo cha.

¹¹ Hi Apo Jos chi nanghumang an amin hana ma-at, ti gway apfalinana an mangpadchong an amin. Ja pinippili cha'mi chin hunhunana ta gway aton ni penhod na an ma-at, ¹² ja ta madayaw hini kinajos na khapo ay ni pi'takhuwan mi an nahnahhun an namati ay Kristo. ¹³ Ja amat khu hina ay cha'ju. Chengngor ju hini umannung an Hapit Apo Jos an Ebanghelyo, an panginnilaan ay ni aton an mi'takhu ay hija, ja namati aju ay Hesu Kristo. Hotti enat Apo Jos chin ingkari na an impa-ali na hini Espiritu Santo ta un me-a-achor ay cha'ju ta panginnilaan an cha'ju tatakhu na. ¹⁴ Ja hitay agawwachaon ni

Espiritu Santo ay chita-o chi panginnilaan an ipa-annung Apo Jos an ichat an amin hana ingkari na an pfanoh ta-o ta madayaw hini kinajos na.

Chin khun ekalalakhan Paul hay hana namati ad Efeso

15 Nete-a chin nanginnilaa' ay nuy pammati ju ay Apo Hesus ja ay ni pamhod ju an amin hana i-ibpfa ju an tatakun Apo Jos, 16 ja agkhuy u empokhong an munyaman ay Apo Jos khapo ay cha'ju, hotti khun cha'ju pi-i-pi-idchum hi kalalag u. 17 Hay khun u epfokha ay tay madayaw an Ama ta-o, an Jos tay Apo ta-o an hi Hesu Kristo, ja ichat na hay maphod hi nomnom ju, ja ipa-innila na ay cha'ju hini kinajos na, ta pa'-annilaon ju. 18 Hay kalalag u ja hilagwan Apo Jos hini nomnom ju ta annilaon ju hini maphod an i ta-o hahadchon khapo hi nangajakhana ay chita-o. Achi mapfilang hana nun-apfalor an bindisyon an ichat Apo Jos ay chita-o an tatakhu na. 19 Hay oha khu hi kalalag u ja ta annilaon ju adni' hini achi malukud an apfalinan Apo Jos an gwa ay chita-o an namati. Hitay apfalinan Apo Jos an gwa ay chita-o ja hihiya chin apfalinana 20 an nipatikhaw chin nummahuwan Kristo ja chin timmalakhujana ad langit ta inumpfun ay ni nun-appit hi agwan Apo Jos. 21 Hot gawwacha hichi hi Kristo an mun-ap-apo ja mangpangulu an

amin hi gway apfalinana ad uchu ja anong un hana a-ap-apo heto lota. Ma-id oh-ohha hi napfagpafagto mu hi Kristo, ad ugwani ja anong un hana umali an ar-arkhaw. 22 Enhaad Apo Jos hi Kristo an napfagto ta hijay tangachon an amin chi a-ap-apo, ja hija khuy enhaad Apo Jos hi mangpangulu an amin hi namati. 23 Hotti an amin ta-o an namati ay Kristo ja chita-o chi achor na, ja hija chi ulu. Hot ma-id i ta-o pungkulangan ti an amin hana gwa ay hija ja gawwa ay chita-o an achor na. Ja hijay mangpaphod an amin chi nagwacha ta magpong cha.

Hana namati ay Kristo ja nichatan cha hi pfakhu an pi'takhuwan

2 1 A-akhi, nomnomon ju hichin agkhuy ju namatiyan, an natoy aju hi pannig Apo Jos khapo hana pfahor ju. 2 Ti khun ju pe'-at hana napukhit an khun aton chi agkhuy namati ja hini ap-apon chi napukhit an ispiritu ad uchu, an khun mangtagtakhadtad hana tatakhu ta ngumanu cha ay Apo Jos. 3 Ja an amin ta-o ja amat ta-o ay chicha an khun ta-o aton hana nihikhud an napukhit an ugali ta-o. Khun ta-o unuchon hana napukhit an nomnom ja penhod chi achor. Hotti nidchum ta-o hana tatakhu an madusa ay Apo Jos, ti hijah tay chi ohong ni pfahor ta-o. 4 Muti magmagkhohkhoh hi Apo Jos ja otong hini pamhod na ay chita-o. 5 Ti anong un ta-o natoy khapo

hi pfahor, ja inchatan chita-o ay ni pfakhu an pi'takhuwan khapo hi nidchuman ta-o ay Kristo. Hotti un angkhay hi khohkhoh Apo Jos ja tinakhu chita-o ta achi ta-o madusa. ⁶ Khapo ta ne'-oh-ohha ta-o ay Kristo ja nidchum ta-o ay hija an minahuwan Apo Jos, ja impapfagto chita-o ta ni-ipfun ta-o an mi'-ap-apo ay hija ad langit. ⁷ Enat Apo Jos hay hato ta mete-a ad ugwani ja ingkhana ja ipatikhaw na hini munnaud an napfalor an khohkhoh na ja oloy na ay chita-o khapo hi ne'-oh-ohhaan ta-o ay Kristo. ⁸ Ma-id uchumna hi khapo na ta tinakhu chita-o nu pfu-un hitay enat Apo Jos an nangkhohkhohan ay chita-o nete-a hichin i ta-o namatiyan. Ja pfu-un chita-oy narpugwana an hi Apo Jos chi nangat, ⁹ hotti achi la-ahnaon gway ehnger, ti pfu-un chita-oy nang-intamu. ¹⁰ Lemman Apo Jos hitay pi'takhuwan ta-o ta me'-oh-ohha ta-o ay Kristo an mangat hana maphod an ene'cha na hichin hunhunana hi i ta-o aton.

Nun-oh-ohhaon chita-o ay Apo Jos

¹¹ Hotti nomnomon ju chin oma'-atan ju an un aju holag chi Hentil. Ma-id pfiropfilang ju an allon hana Hudju, ti agkhuy aju nakugit. Allon cha hi chicha ja angkhay chi tatakhun Apo Jos, ti chicha chi ma-ali an Nakugit. Muti hitay enat cha ja un takhu chi nungkugit, ja un hini achor cha ja angkhay. ¹² Nomnomon ju

an chin agkhuy ju pay namatiyan ja ni-achawwi aju ay Kristo. Agkhuy aju nidchum hachi holag chi Israel an pinilin Apo Jos hi tatakhu na ja agkhuy aju nidchum chin ne'tobpfalan Apo Jos ay chicha an honakhona han umali an Manakhu hi tatakhu. Hotti ay chuy an timpo an i ju ni'tatagkhuwan ja ma-id hahadchon ju hi i ju aphochan, ja ma-id anila ju ay Apo Jos. ¹³ Ad ugwani ja achi amat hina, ti nidchum aju mahpay ay Kristo Hesus, ja hijay nangehnot ay cha'ju ay Apo Jos khapo chin chala na an immajuh chin natajana. ¹⁴ Ti hi Kristo chi pognad chi nun-oh-ohhaan ta-o an Hudju ja Hentil. Nun-oh-ohhaon chita-o chin i na nangaanan hi hay i ta-o numpfapfattan. ¹⁵⁻¹⁶ Inchat na chin achor na ja natoy ta napogpog chin urchin chi Hudju an na-ugman hi numpfino-ob-on an a-urchi-urchin. Hotti numpfalinon chita-o an namati ay Kristo hi oh-ohha an achor na, Hudju man weno Hentil. Khapo hi natajana chin kros ja napogpog chin numpfipfinnuhhuulan ta-o an Hudju ja Hentil. Numpapadchung ta-o ad ugwani an enehnot Kristo ay Apo Jos an oh-ohha an achor. ¹⁷ Hijah tay chi immaliyan Kristo heto lota, ta engkasaba na hini aton an me'-oh-ohha ay Apo Jos ta midchum aju an nun-i-achawwi, ja anong un cha'mi an Hudju an nun-ehnot ay hija. ¹⁸ Hotti khapo ay tay enat Kristo, ja mapfalin an

mehnot ta-o an amin ay Jos Ama khapo ay ni tolong ni Espiritu Santo an gawwacha ay chita-o an amin. ¹⁹ Agkhuy aju nilalahin, ti nidchum aju mahpay hana tatakun Apo Jos. Hot hen-a-amma ta-on amin ay hija. ²⁰ Mipadchung ta-o hi nehamad an pfalay an empognad hachi profetan Apo Jos ja hachi apostol ay Kristo Hesus, an hija hini na-ahammad an pognad tay an pfalay. ²¹ Hijay neta'chan ta-o an amin an khenong chi alimatong tay an pfalay. Khapo ay tay ne'-oh-ohhaan ta-o ay Kristo ja khun omot-ottong hitay an pfalay ja mumpfalin ta-o hi nasantuwan an templon Apo Jos. ²² Nidchum aju khu khapo hi ne'-oh-ohhaan ju ay Kristo ta mapakhad ta-o hi punhitugwan Apo Jos khapo ay ni Espiritu Santo an gawwacha ay chita-o.

Enhaad Apo Jos hi Paul an manudtuchugwan hana Hentil

3 ¹ Hotti ha-in an hi Paul an oha an pfalud khapo hi nangunucha' ay Kristo Hesus, ja khun cha'ju ekalalakkan. Ja hay nipfalucha' ja khapo hi nanudtuchugwa' ay cha'ju an Hentil. ² Anila ju an impulang Apo Jos ay ha-in hitay tamu' an mangpa-innila ay cha'ju an Hentil ay ni khohkhoh na. ³ Ti impa-innilan Apo Jos ay ha-in hini penenhod na an aton an agkhuy nipa-innila hichin hophopapna. Ja hijah tay chi khun u hapiton ay tay ho'ho'chod an intula' u. ⁴ Nu pfahaon ju hot

ma-awatan ju hini nanginnilaa' ay ni ene'chan Apo Jos an mipa-annung khapo ay Kristo. ⁵ Hitay an penenhod na an aton ja agkhuy impa-innilan Apo Jos hana tatakhu chin hophopapna. Ad ugwani chi nangpa-innilaan ni Espiritu Santo hana apostol ja profetan Apo Jos an pinili na. ⁶ Ja hini impa-innila na ja amat heto. Anong un hana Hentil an mangapfulut ay tay Ebanghelyo, ja midchum cha ay cha'mi an Hudju an mi'takhu ay Apo Jos, hotti mun-oh-ohha ta-o an namati an achor Kristo. Ja me'pfanoh chi Hentil an amin hana ingkarin Apo Jos an michat hana ninidchum ay Kristo Hesus.

⁷ Khapo ay ni khohkhoh Apo Jos an nangchat hi apfalinan ay ha-in an mangat ay tay tamu na, ja numpfalinona' hi pfaar na an manudtuchu ay tay Ebanghelyo. ⁸ Anong un ha-in chi kababa-an an amin hi tatakun Apo Jos ja piniliya' an mangaskasaba ay cha'ju an Hentil hana nun-apfalor an pun-ichat Kristo an achi ma-awatan chi tatakhu. ⁹ Ja ne-ehnakha' khu ta ipa-innila' an amin hi tatakhu hana ene'cha na chin hunhunana an ma-at. Hi Apo Jos an Nampfu an amin, ja agkhuy na impa'pa-innila hitay penenhod na an aton ¹⁰ ta ad ugwani chi atikhagwana ay chita-o an namati. Ja hana a-ap-apon chi angher ad langit ja hana napukhit an ispiritu an khun mangpapro' ad uchu, ja tikhan cha hitay pun-oh-ohhaan ta-o an

namati ja immunud ay Hesus, hot annilaon cha hana numpfino-ob-on an nomnom Apo Jos. ¹¹ Hitay enat Apo Jos ja hijah tay chi nenomnom na an aton chin agkhuy pay narmugwan tay lota, ja ma-at ad ugwani khapo ay Kristo Hesus an Apo ta-o. ¹² Hotti chita-o an nidchum ay hija ja munchomo' ta-o an mungkalalag ay Apo Jos, ti chonglona khapo ay tay namatiyan ta-o ay Kristo. ¹³ Hotti allo' ay cha'ju hi achi aju humighikha khapo ay tay punlikhata', ti hay ap-aphochan juy ipfunga na.

¹⁴ Gwa ayya ta nomnomo' hay hato hon nunheppeya' an mungkalalag ay Jos Ama ¹⁵ an ammod an amin chi pamilya heto lota ja ad langit. ¹⁶ Khuna' mungkalalag ay Apo Jos an gwachaan an amin chi apfalinan ta ichat ni Espiritu na hay pfi-ah ni nomnom ju. ¹⁷ Ja ekalalag u khu ta hi Kristo chi munheto ay cha'ju an namati ay hija, ja ta lumamot ja mehamad hini pamhod ju, ¹⁸ ta cha'ju ja an amin ta-o an tatakun Apo Jos ja mapfalin ta-o an annilaon hini lukud tay nehamad an pamhod Kristo ay chita-o. ¹⁹ Anong un ma-id olog chi takhu an mangawatan an amin ay tay pamhod Kristo, muti ma-ug-ugman koma hini anila ju an pamhod na, ta pompomhod hini aton ju an mi'takhu, ingkhana hi amat ay Apo Jos an magpong.

²⁰ Madaydayaw hi Apo Jos an achi malukud chi apfalinana. Ti, khapo ay tay apfalinana an khun

muntamu ay tay pi'takhuwan ta-o, ja atona an amin chi hay epfokha ja cho'cho'-or pay chi atona an ad-adchi ta-o pa'-anomnom. ²¹ Madaydayaw hi Apo Jos hi ma-id chi pogpogna khapo ay Kristo Hesus ja khapo an amin hay hana namati an tinakhu na. Amen.

Mun-oh-ohha hana namati

4 ¹ Hotti hitay chi itukhun u, ha-in an pfalud khapo ay Apo Hesus. Allo' ay cha'ju hi mi'takhu aju an me'-annolot ay ni na-ajakhan ju ay Apo Jos.

² Mahapor an mumpakumbaba ja ma-uloj aju. Anuhan ju hay hana pungkulangan hana papadchung ju an tatakhu, ti hitay chi amatan chi mumpepennohhochan.

³ Epa-e-ennongan ju an aton an amin chi hay ma-at ju ta munchochodcha hini pun-oh-ohhaan ju an inchat ni Espiritu Santo. Ti nun-oh-ohhaan cha'ju ay Apo Jos hi nomnom.

⁴ Chita-o an gawwacha ay Kristo ja un ta-o oha an achor, ja un oha hini Espiritu Santo an gawwacha ay chita-o an amin. Amat hina khu an un na-ohha hini hahadchon ta-o an pi'takhuwan ay Apo Jos an nangajakhan ay chita-o.

⁵ Oh-ohha hini Apo ta-o an amin, ja na-ohha hitay pammati ta-o, ja na-ohha hini i ta-o nabautisaran.

⁶ Un oh-ohha hi Apo Jos an Ama ta-o an amin, hijay gawwacha ay chita-o an khun mangpapo' ay tay pi'takhuwan ta-o ja epadchong chita-o an amin an

namati ta ma-at hini penhod na.
 7 Ja khekhempong Kristo hana empe-apong na an na-isperituwan an apfalinan an inchat na hi oha-ohanna ay chita-o. 8 Ti hitay hini nitula' an Hapit Apo Jos an allona hi,

“Chin numpfangngachana ad langit

ja impfulog na hana cho-or an pfuhur na ta matikhaw an enapfak na,

ja gwa han nun-ichat na hana tatakhu na.”^a

9 Allon tay Hapit Apo Jos hi numpfangngad hija ad langit, hotti ma-awatan ta-o an immali hi nahhun heto lota. 10 Hotti hi Kristo an immali heto lota ja timmalakhuy ad langit ta hija chi mangpacto' an amin ad langit ja heto lota.

11 Ja hay hato hana numpfino-ob-on an na-isperituwan an apfalinan an inchat na. Enhaad nay apostol, uchumna ja profeta, ja uchumnay ebanghelistan an i mangtudtuchu ay ni Ebanghelyo ay cha nuy agkhuy namati. Enhaad na khuy uchumna hi papastor an manalimun hana namati ja an manudtuchu.

12 Inchat na hay hato na-isperituwan an apfalinan ta matuchugwan an amin hana

tatakhu Apo Jos hot meahagkhana cha an munserbi ay hija. Ja hay ipfunga na ja pfumi-ah ta-o an namati an ma-ali hi achor Kristo, 13 ingkhana hi mun-oh-ohha ta-o hi pammati ja hi anila ta-o ay ni Empfalay Apo Jos. Hot khomentongan hini pammati ta-o ja hana ugali ta-o ta mi'padchung ay ni ugalin Kristo an ma-id kumuchangana. 14 Ti hay podhon Apo Jos ja achi ta-o amat hi ung-ungungnga an nalaka an ma-arjan wenno amat hi papor an kompormi hini pang-edchongan chi ijah. Achi ta-o ma-allilaw ay cha nuy itudtuchun hay hana nun-ala-eng ja mumpunlahlah an tatakhu. 15 Hay aton ta-o ja epognad ta-o hitay pi'takhuwan ta-o ay ni umannung an tudtuchu ja hi pamhod, hot khun homa'ha'jab hini pomhochan ni pi'takhuwan ta-o ingkhana hi mipadchung ay ni nitakhuwan Kristo. Hijay ulu ta-o, 16 ti hijay mangpadchong ja mangpanuh ay chita-o an alimatong tay achor na ta mepmehod an mumpun-ummum. Hotti nu gwahchinonon hon empa-ennongana chi hay tamu na, hot pfumi-ah ja pomhod hitay achor Kristo. Hijah tay chi i

^a 4:8 Psalms 68:18. Hini allona ay ni Psalm 68:18 ja “Chin nunti-ichana ja impfulog na ...” ja hay hapitona ja chin nunti-ichan ni arin chi Israel ad Jerusalem ta mun-ap-apo. Hay allon Paul ay tay an texto ja etalato na hi Kristo an numpfangngad ad langit ja nangchat hi na-isperituwan an apfalinan hay hana tatakhu na.

ta-o oma'-atan nu
mumpepennohhochan ta-o.

Mi'takhu ta-o ay ni mumpapattar

17 Hotti chonglon ju hitay allo' ay cha'ju khapo ay ni apfalinan an inchat Apo Hesus ay ha-in. Chu'khon ju chin ni'tatagkhuwan ju an ninidchuman ju hay hana agkhuy namati an un hini nomnom cha chi unuchon cha an ma-id poot na. 18 Naherngan hini nomnom cha ti ma-id ay chicha hini pi'takhuwan an marpu ay Apo Jos. Khapo ta ngumanu cha ja achi cha podhon an annilaon hi Apo Jos. 19 Un ne-a-achor ay chicha an amin hana napukhit hijaot un ma-id anila cha an pfuma-in. Aton cha an amin hini napupukhit an penhod chi achor ja achi cha humikha an mangat. 20 Muti cha'ju ayya, an chin namatiyan ju ay Kristo ja inannila ju an achi amat hina hini podhona an i ju pi'takhuwan. 21 Ti ay tay immunuchan ju ay hija, ja nituchu ay cha'ju hini umannung an Ebanghelyo an nipatikhaw ay ni ni'takhuwan Hesus. 22 Hotti hay aton ju ja chu'khon ju hana napukhit an nomnom ja ugali ju chin agkhuy ju namatiyan. Ti unot umallilaw ja puma'-i ay ni pi'takhuwan ju. 23 Mahapor an marman hana napukhit an nomnom ju. 24 Mepallog koma hini pfakhu an nomnom an marpu ay Apo Jos ta

mipatikhaw hini oma'-atan Apo Jos an magpong ja nasantuwan.

25 Hotti epokhong ju an munlahlah, ta hay umannung chi i allon ay ni ibpfa an takhu, ti un ta-o oh-ohha an achor ay Kristo. 26 Nu gway pfumungtan ju ja tikhan ju ta pfu-un hijay i ju pfumahulan. Ma-uyyad koma hini pfungot ja un ma-uyyad hini pfungot ju hot chenor Satanas an mangtuja ay cha'ju an pfumahor. 28 Hini takhu an khun omakaw ja mahapor an epokhong na ad ugwani, ta un mi'liya' ta gway pangalana hi hay mahapor na, ja hay ika-ahi na hana uchumna an manmanikha. 29 Achi aju munhapit hi napukhit. Hay hapiton ju ja hay hana maphod an mahaphapapit, ta matulungan hana munchochongngor. 30 Achi ju pa-ayyungon hini Espiritu Santo an inchat Apo Jos ay cha'ju an markan hana tatakhu na an panginnilaan an umali han arkhaw an pangpfu-aanan Apo Jos ay chita-o hi pfahor. 31 Hotti ánun ju hana chokhoh chi nomnom, hihigkha ja pfungot. Achi aju munhohongngor ja mumpipinnahiwi. Chu'khon ju an amin hana khun aton an mama'-i hi ibpfah takhu. 32 Hay maphod hi aton ja muntitinnolong ja mungikinna-ahi aju. Ja mumpepennakawan aju, an amat ay ni enat Apo Jos an

namakawan ay cha'ju khapo chin nangchatan Kristo ay ni pi'takhuwana.

5 ¹ Podpodhon cha'ju ay Apo Jos an empfalay na, hotti hijay tuntunchon ju. ² Ja mi'takhu aju koma an magwacha an pamhod an amat ay ni pamhod Kristo ay chita-o, an impatikhaw na chin nangchatana ay ni achor na an natoy khapo ay chita-o. Inchat na ay Apo Jos hini pi'takhuwana an amat hi mumpfango an insenso an nidaton.

³ Cha'ju hana nasantuwan an tatakun Apo Jos hotti tikhan ju ta ma-id chi i ju aton hi chumalat hi panaphapitan cha'ju hi tatakhu hi un aju khun me-elo' hi pfu-un ahagwa ju ja napukhit chi nomnom ju ja na-amnagwan aju. ⁴ Achi koma nalukhit hini aton ju an munhuhupfug, ja achi ju koma hapiton hana napupukhit ja hana ma-id chi poot na. Hay gwot haphapiton ju ja hay hana panagyaman ay Apo Jos. ⁵ Ti hana khun me-elo' hi pfu-un ahagwa cha ja hana khun mangat hay hana napupukhit an penhod chi achor ja achi cha midchum ay ni Pun-ap-apugwan Kristo ja hi Jos Ama. Achi khu midchum hana tatakhu an na-amnagwan, ti un hana khina-u heto lota chi jos cha.

⁶ Achi ju pattiyon hana mangali hi pfu-un pfahor hay hato, ti munlahlah cha. Ti hini umannung ja hortapon hay hato ngumangannu hini pfungot Apo Jos. ⁷ Hotti achi aju

i mimidchum hay hana amat hina, ⁸ ti nalahin chin ni'takhuwan ju an munhehellong. Gawwacha aju ay ni mumpapattar ad ugwan khapo hi nidchuman ju ay Kristo. Hotti mi'takhu aju ay ni mumpapattar an pi'takhuwan. ⁹ Hana ipfungan ni takhu an nahilagwan ja hana maphod ja magpong ja umannung an pe'-at na. ¹⁰ Achalon ju nu ngachah ni podhon Apo Jos ja hija chi aton ju.

¹¹⁻¹² Achi aju midchum an mangat hana khun aton hay hana khun mi'takhu ay ni munhehellong an pi'takhuwan an khun mangat hana ma-id chi poot na. Achi koma mahaphapit hana khun cha ili'-ud an aton, ti apfapfa-in. Etoloy ju an mangat hi maphod ta gway aton cha an manginnila ay ni pinukhit ni khun cha pe'-at. ¹³ Ti nu mahilagwan hana gwa ay ni hehellong hot matikhaw hini pinukhit cha. ¹⁴ Ja an amin hana mahilagwan hot pomatar. Hijah tay hini oha an nitula' an allona hi,

“He-a ton nanallo' ja pfumangon a,
He-a ton natoy ja tumakhu a
Hot hilagwan Kristo hini
nomnom mu.”

¹⁵ Hotti pa-ennongan ju an mi'takhu ta unuchon ju hana khun aton hana mun-anomnom an tatakhu an pfu-un hay hana nun-atottot. ¹⁶ Mehahagkhana aju koma an amin hi timpo an mangat hi maphod, ti ad ugwan

ja cho-or hana khun pfumahor.

17 Achi aju munggwonggwong ta un ju gwot annilaon nu ngachah chi podhon Apo Jos hi pe'-at ju.

18 Tikhan ju ta achi aju khun mumpfutong, ti hitay chi apa'-iyan ju. Pfu-un koma hini pfinutong chi mangechalan ay cha'ju ta hini Espiritu Santo.

19 Hotti na-amung aju ayya ja engkankanta ju hana hapit Apo Jos an Psalm, ja hana uchumna an kantan chi namati an pundayaw ay Apo Jos ja mangpapfi-ah hi pammati. Ja mun-an-anla aju an mungkanta, ti hi Apo Jos chi khun ju ekantaan. 20 Anong un ngachah chi hay i na amatan, ja achi ju alichuwan an khun munyaman ay Jos Ama khapo hana enat Apo Hesu Kristo.

Hay mitukhun hi hempafpafalay

21 Khun aju manghin-u-upfay khapo ta e'khonan ju hi Kristo an Apo ju an amin. 22 Cha'ju an pfinapfai, mahapor an na'na-unnud aju hay hana enah-ahagwaan ju, an amat ay ni aton ju an mangunud ay Hesu Kristo an Apo ta-o. 23 Ti hini lala-e ja hijay ulun ni ahagwa na, an amat khu ay Kristo an ulun hana namati an achor na. Ja hi Kristo khu chi Manakhu an amin hi namati. 24 Hotti hini aton chi namati an umunud ay Kristo ja hija khu hini aton chi pfupfai an umunud ay ni ahagwa na.

25 Cha'ju ayya an linala-e, mahapor an podpodhon ju hana enah-ahagwaan ju an amat ay ni pamhod Kristo ay chita-o an namati. Hitay pamhod Kristo ja nipatikhaw chin natajana khapo ay chita-o. 26 Ja pumpfalinona chita-o hi nasantuwan an tatakhun Apo Jos, ti na-ulahan ta-o khapo chin nangngolan ja nangunuchan ta-o ay ni hapit na, ja natihtikhuwan chin numpabautisaran ta-o hi chanum. 27 Hitay chi enat Kristo, hot mumpfangngad an mangagwit ay chita-o an namati an mipadchung hi napintas an pfalahang an ahagwaona. Ay chuy ja ma-id oh-ohhah pfahor ta-o, ja mapmaphod ta-o hi pannig na, ti magpong ta-o.

28 Hotti amat hina koma chi aton ju an linala-e an mamhod hana enah-ahagwaan ju, an amat khu ay ni pamhod ju ay ni achor ju. 29 Ti un chah gway oha hi achi mamhod hi achor na? Ma-id an gwahchinonon hon hinalimunana hini achor na. Ja amat hina chi enat Hesus ay chita-o an namati, 30 ti impfilang chita-o hi alimatong ni achor na. 31 Gwacha han nitula' an Hapit Apo Jos hi nangarjana hi, "Hijaot un mahapor an taynan ni lala-e hi ama na ja hi ina na ta i midchum ay ni ahagwa na an pfupfai ta mumpfalin cha hi oh-ohha an achor."^b 32 Gwa han na-unig an

^b 5:31 Genesis 2:24

ma-achar ay tay, ja hay allo' ja etalato na hini ne'-oh-ohhaan ta-o an tatakun Apo Jos ay Kristo. ³³ Muti gwacha khu han ituchu na ay cha'ju an hempfapfalay an amat heto. Hini lala-e ja podpodhona hini ahagwa na an amat ay ni atona an mamhod ay ni achor na. Ja hini ayya pfupfai, ja mahapor an lihpituwona hini ahagwa na an lala-e.

Hay mitukhun hana hen-a-amma

6 ¹ Cha'ju an ung-ungungnga, unuchon ju hana tukhun chi a-ammod ju, ti hitay chi maphod hi aton hana immunud ay Apo Hesus. ² Nomnomon ju chin urchin Apo Jos an allonay, "Dayawom cha amam ay inam." Hitay hini nahhun an urchin an gway kari na, an allona hi, ³ "Nu aton ju hitay hot pomhod ja chumu'chu'-oy chi pi'takhuwan ju heto lota."^c ⁴ Ja cha'ju ayya an a-ammod, achi ju khun papfungton hana empfapfalay ju. Un ju gwot ituchu hini penhod Apo Hesu Kristo an pe'-at cha, ja inhingar ju nu pfumahor cha.

Hay mitukhun hana himpfut ja hana apo cha

⁵ Cha'ju an himpfut, mahapor an unuchon ju hana apo ju heto lota. Ta'tan ju chicha ja pena-ennongan ju an mangat ay ni allon cha, ti ma-id uchumna hi khun ju pangatan nu pfu-un hi

Kristo. ⁶ Unuchon ju chicha, an achi khapo ta tittinnig cha'ju ta gway aton cha an mamhod ay cha'ju, muti amat aju hi himpfut ay Kristo an gway pamhod na an mangat ay ni penhod Apo Jos. ⁷ Hotti ep-ephod ju an aton hana tamu ju, ti ma-id uchumna hi khun ju pangatan nu pfu-un hi Apo Hesus, an pfu-un hay takhu ja angkhay. ⁸ Ja anila ta-o an, nu ngachah nuy maphod an enat chi ohah takhu, himpfut ja pfu-un, ja lagpfuwon Apo Jos chicha.

⁹ Cha'ju khu an ap-apon chi himpfut, mahapor an maphod khu chi aton ju. Achi ju tata'ton chicha hu-un aju humingar. Ti anila ju an numpapadchung an himpfut ta-o an amin ay ni Apo ta-o an gwa ad langit, ja punchichipatona hini atona an amin hi tatakhu.

Hana armas chi namati

¹⁰ Hitay chi angonoh chi itukhun u ay cha'ju. A-arkha-arkhaw ja munhochor aju ay ni apfalinan Apo Hesu Kristo an michat hana nidchum ay hija, ta mehamad hini pammati ju. ¹¹ Ja usaron ju an amin hana inchat Apo Jos an armas, ta gway pangapfak hay hana na-uti-ot an pangilor Satanas ay cha'ju. ¹² Ti pfu-un takhu hini khun ta-o pe'-ahchangan, an hay hana a-ap-apon chi dimonyo ad uchu ja an amin hana napukhit an

^c 6:2-3 Deuteronomy 5:16

ispiritu ja hana achi matikhaw an gway apfalinana an khun mangedchong hay hana tatakhu ay tay pi'takhuwan an munhehellong. **13** Hijaot un mahapor an ihu'lub ju hana an armas an inchat Apo Jos ta gway hakhanib ju an mi'khupfat hana tamun chi munhehellong, ta nakhibpfoh ayya ja gwacha aju pay an timmata'chug an agkhuy na-apfak.

14 Hotti mehahagkhana aju an mi'khukhubpfat. Ja hay hato chi hakhanib chi hinchalo an mahapor ta mehakhana ta-o an mi'khukhubpfat. Hay pfalekeh chi namati ja hini umannung an intudtuchun Apo Jos. Ja hay hanin chi achor ta-o ja hini magpong an pi'takhuwan ay Apo Jos. **15** Ja hay hapato ta-o ja hini pi'takhuwan an nehahagkhana an mangpa-innila ay ni

Hinchalo an nun-a-arms

Ebanghelyo. **16** Hay khu oha an mahapor ja hini hapiyaw ta-o an ihani hay hana khun munchalang an panan Satanas an hija hini pammati ta-o ay Kristo. **17** Ja hay ihermet ta-o ja hini khun panakhuwan Apo Jos ay chita-o. Ja hay pfangid ta-o ja hini Hapit Apo Jos an epanomnom ni Espiritu Santo. **18** Ay ni pangusaran an amin hay hato hakhanib, ja mahapor an mungkalalag aju ay Apo Jos an amin hi timpo, ta epfokha ju hana epanomnom ni Espiritu Santo. Hotti pe'hehemad ju an mungkalalag, ja ni-idchum ju an pe'kalalakhan an amin hana tatakhun Apo Jos.

19 Ja pi-idchuma' adni' an pe'kalalakhan ta ituchun Apo Jos hay hapito', ja ta achiya' pfuma-in an mangpa-innila ay ni Ebanghelyo an agkhuy nipa-innila hichin hopapna. **20** Ti hennakha' ay Kristo ta ituchu' hitay Ebanghelyo an chimmalat hi uja' nipfapfalluchan ad ugwani. Hotti ekalalakhana' ta achiya' toma-ot an muntudtuchu, ti hitay chi mahapor hi uja' aton.

21 Penhod u an ipa-innila ay cha'ju hitay oma'-ata' ja hay hato khun u aton. Hijaot un u hennag hi Tikikus an umali hina. Oha hija an akhi ta-o an podpodho' ja punchenla' an munserbi ay Apo Jos. Hotti hijay mangpa-innila ay cha'ju hay hato khun ma'ma-at. **22** Hennag u hija ta annilaon ju hini oma'-atana heto ja alom adni' ja mehamad hini nomnom ju.

23 Cha'ju an a-akhi an namati,
hay kalalag u ja hi Apo Jos an Ama
ja hi Apo ta-o an hi Hesu Kristo chi
mangchat hi pomhochan chi
pi'takhuwan ju hina, ja
mangpapfi-ah ay ni pammati ju, ta

mehamad hini aton ju an
mumpepennohhochan. 24 Hi Apo
Jos chi mangkhohkhohan an amin
ay cha'ju an munchochodcha chi
pamhod na ay Hesu Kristo an Apo
ta-o.